

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Ζωγραφίζω-Ζωγραφίζουμε»

Συγγραφή: ΔΡΑΚΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

Εφαρμογή: ΔΡΑΚΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ζωγραφίζω-Ζωγραφίζουμε

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρία Α. Δρακάκη

Δημιουργία σεναρίου

Μαρία Α. Δρακάκη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ' Δημοτικού

Σχολική μονάδα

8^ο Δ. Σ. Χανίων

Χρονολογία

Από 03-12-2012 έως 07-12-2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα Γ' Δημοτικού, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α', ενότητα: «Ο κόσμος γύρω μας», υποενότητα: «Το τετράδιο ζωγραφικής».

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ι. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική γλώσσα

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Αισθητική Αγωγή: Εικαστικά.

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 8 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο υπολογιστών.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή:

- εξοικείωση με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- εξοικείωση με το διαδίκτυο
- εξοικείωση με βασικά προγράμματα γενικού και εκπαιδευτικού λογισμικού.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαρία Δρακάκη, Ζωγραφίζω-Ζωγραφίζουμε, Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Δημοτικού, 2012.

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο αντλεί στοιχεία από τη φιλοσοφία του προγράμματος «Μελίνα: εκπαίδευση και πολιτισμός» για τη σημασία της αισθητικής αγωγής στη ζωή του μαθητή ως εν δυνάμει ενήλικα (βλ. www.prmelina.gr).

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το φυσικό περιβάλλον γύρω μας είναι πηγή ζωής και ομορφιάς. Προστατεύοντας το περιβάλλον προστατεύουμε τη ζωή. Σκοπός του σεναρίου είναι οι μαθητές να ανακαλύψουν τις εναλλακτικές εκφραστικές δυνατότητες που προσδίδει η τέχνη της ζωγραφικής, να εμπνευστούν από το φυσικό περιβάλλον, να ευαισθητοποιηθούν, αλλά και να ευαισθητοποιήσουν, για τη φροντίδα του μέσα από τη δική τους μοναδική προσωπική οπτική γλώσσα. Επίσης, επιδιώκει να μάθουν σε εικαστικές δημιουργίες να αντιλαμβάνονται και να ερμηνεύουν έννοιες και νοήματα πέρα από το προφανές. Επιπλέον, να προσεγγίζουν τις προθέσεις και τις σκοπιμότητες των δημιουργών των εικόνων που μελετούν. Ο οπτικός εγγραμματισμός αποκτά ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο του σύγχρονου πολιτισμού, όπου η επικοινωνία έχει αυξανόμενα οπτικό χαρακτήρα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Οι εικαστικές τέχνες έχουν τη δική τους «γλώσσα». Η οπτική γλώσσα είναι ένα ιδιαίτερο σύστημα επικοινωνίας που στηρίζεται σε ένα σύνολο εξειδικευμένων μέσων και κωδίκων. Σε αναλογία με τον γραπτό λόγο, οι εικαστικές τέχνες έχουν το δικό τους λεξιλόγιο, γραμματική και συντακτικό. Το λεξιλόγιο των εικόνων είναι το χρώμα η γραμμή, ο τόνος, το μοτίβο, η υφή, το σχήμα, η φόρμα, ο χώρος. Με αυτά τα μορφολογικά και δομικά στοιχεία εργάζεται ο εικαστικός καλλιτέχνης. Η γραμματική και το συντακτικό των εικαστικών τεχνών είναι η σύνθεση. Χρώματα, γραμμές, φόρμες και σχήματα συνδυάζονται σκόπιμα και συστηματικά, για να παραχθεί ένα έργο που έχει αναγνωρίσιμη μορφή και επικοινωνεί συγκεκριμένο νόημα.

Η οπτική γλώσσα επιτρέπει την επικοινωνία ιδεών, νοημάτων, πληροφοριών και συναισθημάτων με τρόπους ιδιαίτερους, που δεν μπορεί να μιμηθεί κανένα άλλο σύστημα συμβόλων. Στην ουσία μπορεί να επικοινωνεί ποιότητες που καμιά άλλη γλώσσα δεν είναι κατάλληλα εξοπλισμένη να κάνει. Για παράδειγμα, το να ακούμε τη λέξη *μπλε* διαφέρει ουσιαστικά από το να βλέπουμε ένα βαθύ κορεσμένο μπλε χρώμα (Kress & van Leeuwen 1996). Επομένως, οι εμπειρίες που προσφέρουν οι εικαστικές τέχνες είναι αναντικατάστατες.

Η συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες που δίνουν ευκαιρίες για εικαστική αγωγή τα βοηθά να γνωρίσουν με συστηματικό τρόπο τα δομικά στοιχεία, τους κώδικες και τις τεράστιες εκφραστικές/επικοινωνιακές δυνατότητες της οπτικής γλώσσας. Γίνονται έτσι σταδιακά ικανοί χειριστές του οπτικού λόγου. Αυτή η σύνθετη ικανότητα που ορίζεται ως οπτικός εγγραμματισμός έχει δύο εκφάνσεις: τα παιδιά: α) επικοινωνούν με άνεση μέσα από τη δημιουργία εικαστικών και οπτικών μορφών και β) γίνονται ενεργοί και κριτικοί αναγνώστες εικόνων (Γραφάκου & Λαμπίτση 2011).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Η γνώση για την τέχνη συνδέεται άμεσα με τη γνώση για τη ζωή. Η έρευνα των οπτικών μορφών αποτελεί τον τρόπο για την ανακάλυψη του σημαντικού, του απρόοπτου, του πρωτόγνωρου (Μυταρά, Μωραϊτή & Πλαγιάννη 2001). Η εικαστική γλώσσα, από την πιο απλή (σχήμα, χρώμα υφή κλπ.) ως την πιο σύνθετη μορφή της (δομή, ρυθμός αντίθεση και αρμονία κλπ.), διευκολύνει την προσωπική έκφραση και απόκριση στη ζωή.

Η γνώση της εικαστικής γλώσσας και ο χειρισμός της συμβάλλουν στη διαχρονική μεταβίβαση πλήρους και ολοκληρωμένης πληροφόρησης γύρω από

ποιαδήποτε μορφή ανθρώπινης δραστηριότητας, είτε αυτή πραγματοποιήθηκε στο παρελθόν είτε επιτελείται στο παρόν. Η καλλιέργεια ατομικής και κοινωνικής ευθύνης, αυτοπειθαρχίας και ανάληψης δράσης για τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα είναι το ζητούμενο σε μια εποχή ανισοτήτων και περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Η εικαστική τέχνη μπορεί να λειτουργήσει ως γεννήτρια συναισθημάτων και προβληματισμών και κατ' επέκταση να ενεργοποιήσει αποτελεσματικά το ενδιαφέρον και τη στάση ευθύνης απέναντι σε κοινά προβλήματα.

Επιδιώκεται, λοιπόν, οι μαθητές να προβληματιστούν για τις εικόνες του φυσικού τους περιβάλλοντος και με τις δικές τους εικαστικές εικόνες να αναδείξουν ζητήματα επίκαιρα με παγκόσμια διάσταση και να διαμορφώσουν στάσεις ευαισθητοποίησης για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την αειφορία. Επίσης, να αναπτύξουν δεξιότητες επιχειρηματολογίας για την ανάδειξη μηνυμάτων που φέρνουν στην επιφάνεια συλλογικά προβλήματα, αξιοποιώντας επιπλέον την εναλλακτική γλώσσα της ζωγραφικής. Τέλος, να συνειδητοποιήσουν το συγκριτικό πλεονέκτημα των ΤΠΕ στην αποτελεσματικότερη και ταχύτερη διάδοση ενός μηνύματος, λεκτικού ή οπτικού, στους αποδέκτες του, αλλά και την ισχυρή σύνδεση της εικαστικής έκφρασης με τις κοινωνικές συνθήκες, μέσα στις οποίες κάθε καλλιτέχνης λειτουργεί και τις οποίες αναπόφευκτα ενσωματώνει στο έργο του.

Οι στόχοι αναφέρονται σε γνώσεις,, στάσεις και δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι μαθητές. Ειδικότερα, οι στόχοι του σεναρίου για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και το κεφάλαιο που προσεγγίζεται είναι οι εξής και διακρίνονται σε:

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Η απόκτηση θετικής στάσης απέναντι στην ετερότητα μέσα από την επαφή των μαθητών με έργα τέχνης άλλων πολιτισμών·
- συνειδητοποίηση ότι κάθε εικόνα εμπεριέχει ένα μήνυμα·

- ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον και διαμόρφωση στάσεων για την προστασία του·
- γνωριμία με εικαστικά έργα άλλων πολιτισμών που προσεγγίζουν το θέμα της μόλυνσης του περιβάλλοντος·
- αναγνώριση ορισμένων μορφικών στοιχείων σε έργα τέχνης·
- χρήση στα έργα τους απλών μορφικών στοιχείων της εικαστικής γλώσσας (σημείο, γραμμή, σχήμα)·
- απόδοση της φύσης με νατουραλιστικά χρώματα·
- ανάμειξη χρωμάτων και εξοικείωση με βασικά και συμπληρωματικά χρώματα·
- καλλιέργεια ατομικής και κοινωνικής ευθύνης, αυτοπειθαρχίας και ανάληψης δράσης για συλλογικά ζητήματα·
- καλλιέργεια της πολιτειότητας (της ιδιότητας του ενεργού πολίτη) σε θέματα που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος·
- σύνδεση της δημιουργίας με την καθημερινή ζωή·
- σύνδεση του εικαστικού έργου με την κοινότητα με στόχο την προώθηση ιδεών για τον πολιτισμό και το περιβάλλον·
- κατανόηση της συμβολής της τέχνης της ζωγραφικής στην ανάδειξη παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων·
- συνειδητοποίηση του επικοινωνιακού χαρακτήρα ενός έργου τέχνης·

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Τονισμός των μονοσύλλαβων λέξεων *ή, πού, πώς*·
- διάκριση γλωσσικής και εικαστικής περιγραφής (με λέξεις – με χρώματα)·
- εξοικείωση με το κειμενικό είδος της επιχειρηματολογίας·
- σύνθεση λέξεων της ίδιας οικογένειας·
- χρήση του τελικού -ν στις λέξεις·

- εξοικείωση με αλλαγές στο περιεχόμενο ενός κειμένου όταν αλλάξουν κάποια στοιχεία εξωκειμενικού πλαισίου.

Γραμματισμοί

- Κριτικός στοχασμός στην ανάληψη ρόλου θεατή και δημιουργού διαφόρων μορφών εικαστικής έκφρασης·
- ανάπτυξη δεξιοτήτων οπτικού εγγραμματισμού·
- άσκηση στη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών μέσω του λογισμικού Cmaps Tools·
- ανάπτυξη ικανότητας αναζήτησης δεδομένων σε ιστότοπο·
- συνειδητοποίηση της προστιθέμενης αξίας των ΤΠΕ για την ευκολότερη πρόσβαση σε έργα τέχνης·
- ευαισθητοποίηση σε αισθητικές εμπειρίες μέσα από τον ψηφιακό κόσμο και σύνδεση με προσωπικά βιώματα·
- ανάπτυξη δυνατοτήτων δημιουργικής έκφρασης μέσω του λογισμικού Revelation Natural Art (RNA).

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το κείμενο για τη ζωγραφιά της Καίτης (Σαφιλίου, Άννα, [«Το τετράδιο ζωγραφικής»](#), Γλώσσα Γ' Δημοτικού, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α', σσ. 72-73) είναι ένα διαλογικό κείμενο στο οποίο η Καίτη επιχειρηματολογεί για ποιο λόγο επέλεξε να ζωγραφίσει έτσι τη θάλασσα. Στο κείμενο αυτό ο διάλογος και η περιγραφή μερών της ζωγραφιάς εντάσσονται σε έναν ευρύτερο στόχο που αφορά στην επιχειρηματολογία. Η άσκηση

στη διατύπωση επιχειρημάτων μπορεί να ξεκινήσει στην τάξη από τις προσωπικές αντιλήψεις και θέσεις των μαθητών για τη σημασία της ζωγραφικής στη ζωή τους και να διευρυνθεί, υπερβαίνοντας το θέμα του περιβάλλοντος που προσεγγίζει το κεφάλαιο, σε ένα σχέδιο εργασίας που θα αναδείξει τη σημασία της τέχνης στη ζωή του ανθρώπου γενικότερα ως έκφρασης και επικοινωνίας, ως δημιουργικής διεξόδου και θετικής οπτικής στη διαχείριση προβλημάτων που συναντά.

Αν όχι, γιατί δεν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος ή άλλοι παράγοντες δεν ευνοούν, παραμένει ως πρόταση μαθησιακής διαδρομής η οποία επιδιώκει να ενθαρρύνει το παιδί να εκφράσει και με οπτικές μορφές τον ψυχικό του κόσμο και τη δική του προσωπική άποψη για το κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Κεντρικός στόχος της Αισθητικής Αγωγής, σύμφωνα με τη φιλοσοφία των Νέων Πιλοτικών Προγραμμάτων Σπουδών στο επιστημονικό πεδίο «Τέχνες - Πολιτισμός», είναι η αξιοποίηση των τεχνών, ώστε να επιτυγχάνεται η ευχαρίστηση του παιδιού, να ερεθίζεται και να αξιοποιείται η φυσική περιέργειά του, να προβάλλεται η δημιουργικότητά του, να βελτιώνεται σε όλα τα επίπεδα η ικανότητά του να εκφράζεται και να επικοινωνεί.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές με την αξιοποίηση των ΤΠΕ εμπεδώνουν την αρχή ότι ο άνθρωπος μπορεί μέσω των τεχνών να αναδείξει προτάσεις για να βελτιώσει το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει, αλλά και να διεκδικήσει αποτελεσματικότερα την αισθητική και την προστασία του. Μέσω των τεχνών και των νέων τεχνολογιών διευκολύνεται η δημιουργική και ταυτόχρονα προσωπική εμπλοκή των παιδιών (νοητική, συγκινησιακή, επικοινωνιακή) με την πληροφορία. «Η δημιουργία της προσωπικής άποψης μέσα από τη συνάντηση και την επικοινωνία με τις άλλες απόψεις, τις τόσο διαφορετικές και τόσο ανθρώπινες που έχει τη δυνατότητα να αναδείξει η εικαστική

γλώσσα ή γενικότερα η γλώσσα των τεχνών, είναι η πολύ σημαντική παιδαγωγική προοπτική και διάσταση της πολιτισμικής αγωγής» (Παΐζης 2002).

Κείμενα

Κείμενα από το σχολικό Βιβλίο Μαθητή

- Σαφιλίου, Άννα, [«Το τετράδιο ζωγραφικής»](#), τεύχος α΄, σσ. 72-73.

Κείμενα από άλλα (έντυπα) βιβλία

- Βιβλία σχετικά με τη θάλασσα και τα λογής-λογής ταξίδια από τη βιβλιοθήκη του σχολείου.

Βίντεο

- [Θάλασσα-Σπανουδάκης](#), βίντεο με ηχητική επένδυση το μουσικό κομμάτι «Θάλασσα» του Σταμάτη Σπανουδάκη.
- [Σπανουδάκης-Θάλασσα](#), βίντεο με ηχητική επένδυση το μουσικό κομμάτι «Θάλασσα» του Σταμάτη Σπανουδάκη.
- [Θάλασσα Μίλβα](#), βίντεο με επένδυση το τραγούδι «Θάλασσα» του Θάνου Μικρούτσικου (μουσική) και Λίνας Νικολακοπούλου (στίχοι), σε ερμηνεία της Μίλβα.
- [Sound of the sea all Night 9 hours](#), βίντεο με ήχους της θάλασσας.
- [Τοπίο-ζωγραφική](#), βίντεο από μάθημα ζωγραφικής του Χρήστου Τυρεκίδη.
- [Κωνσταντίνος Βολανάκης 1837-1907](#), βίντεο με συλλογή έργων του Κωνσταντίνου Βολανάκη.
- [Κοχύλια και όνειρα](#), βίντεο με συλλογή ζωγραφικών έργων της Μάρας Λεμίσσιου.
- [Χρωματοϊστορίες-Βασικά χρώματα](#), από το κανάλι της εκπαιδευτικής τηλεόρασης στο YouTube.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

«Τα χρώματα της θάλασσας»

Η εφαρμογή του σεναρίου ξεκίνησε με προβολή των προτεινόμενων video με χαρακτηριστικές εικόνες θάλασσας σε διαφορετικές στιγμές της ημέρας και σε διαφορετικές εποχές του χρόνου:

- [Θάλασσα-Σπανουδάκης](#) και [Σπανουδάκης-Θάλασσα](#), δύο βίντεο με ηχητική επένδυση το μουσικό κομμάτι «Θάλασσα» του Σταμάτη Σπανουδάκη.
- [Θάλασσα Μίλβα](#), βίντεο με επένδυση το τραγούδι «Θάλασσα» του Θάνου Μικρούτσικου (μουσική) και Λίνας Νικολακοπούλου (στίχοι), σε ερμηνεία της Μίλβα.
- [Sound of the sea all Night 9 hours](#), βίντεο με ήχους της θάλασσας.

Οι μαθητές παρακολούθησαν με ενδιαφέρον και μάλιστα εξέφραζαν συναισθήματα χαράς κατά τη διάρκεια της προβολής, γιατί προφανώς οι εικόνες της θάλασσας τους έφερναν συνειρμούς ευχάριστων βιωμάτων (η θάλασσα είναι μέσα στη ζωή των μαθητών της Κρήτης). Στη συνέχεια παρακινήθηκαν να διαβάσουν σιωπηρά το κείμενο με τίτλο [«Το τετράδιο ζωγραφικής»](#) (Γλώσσα Γ' Δημοτικού, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α', σσ. 72-73). Στον διάλογο που ακολούθησε για τα χρώματα της θάλασσας σε διάφορες στιγμές της ημέρας αλλά και σε διάφορες εποχές, αναφέρθηκαν όλα τα χρώματα και το συμπέρασμα που αναδείχθηκε ήταν ότι προφανώς κάθε δημιουργός «βλέπει» και «αποδίδει» με διαφορετικά χρώματα τη θάλασσα και αυτό σχετίζεται με τα συναισθήματά του, τα μηνύματα που θέλει να εκφράσει, τη διάθεσή του κ.ά.

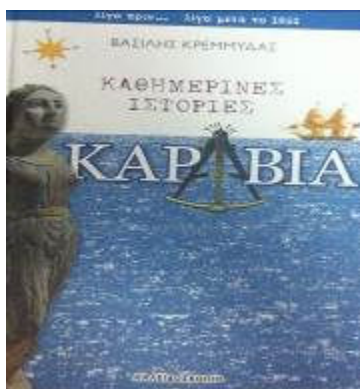
Η προβολή που ακολούθησε σχετικών έργων ελλήνων και ξένων ζωγράφων με θέμα τη θάλασσα επιβεβαίωσε στη συνέχεια το συμπέρασμα της συζήτησης και ήταν

μια ευκαιρία επίσης για παρατήρηση και προσέγγιση έργων τέχνης με κοινό θέμα, αλλά με διαφορετική εκφραστική απόδοση και αξιοποίηση χρωμάτων. Σχετικά video:

- [Τοπίο-ζωγραφική](#), βίντεο από μάθημα ζωγραφικής του Χρήστου Τυρεκίδη.
- [Κωνσταντίνος Βολανάκης 1837-1907](#), βίντεο με συλλογή έργων του Κωνσταντίνου Βολανάκη.
- [Κοχύλια και όνειρα](#), βίντεο με συλλογή ζωγραφικών έργων της Μάρας Λεμίσιου.

Η επίσκεψη στον ιστότοπο της [Εθνικής Πινακοθήκης](#) που προτεινόταν στο αρχικό σενάριο δεν πραγματοποιήθηκε, αλλά επιχειρήθηκε. Λόγω λάθους στον συνολικό προγραμματισμό αξιοποίησης του εργαστηρίου ΤΠΕ, το εργαστήριο υπολογιστών τη δεδομένη στιγμή χρησιμοποιούνταν από τμήμα του συστεγαζόμενου σχολείου. Έτσι, η εκπαιδευτικός αντικατέστησε την εικονική επίσκεψη με επίσκεψη στη βιβλιοθήκη του σχολείου όπου πραγματοποιήθηκε δραστηριότητα φιλιαναγνωσίας με βιβλία σχετικά με τη θάλασσα και τα λογής - λογής ταξίδια.

3η & 4η διδακτική ώρα

«Βασικά και συμπληρωματικά χρώματα»

Οι μαθητές σε ολομέλεια παρακολούθησαν το video [Χρωματοϊστορίες-Βασικά χρώματα](#). Στη συνέχεια, ανά ομάδες δοκίμασαν να «μαγειρέψουν» χρώματα ανακατεύοντας βασικά και συμπληρωματικά, δοκιμάζοντας υλικά (πλαστικά, τέμπερες, κ.ά.) και ποσότητες με εργαλεία διαφόρων μεγεθών, πινέλα και χαρτί του

μέτρου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

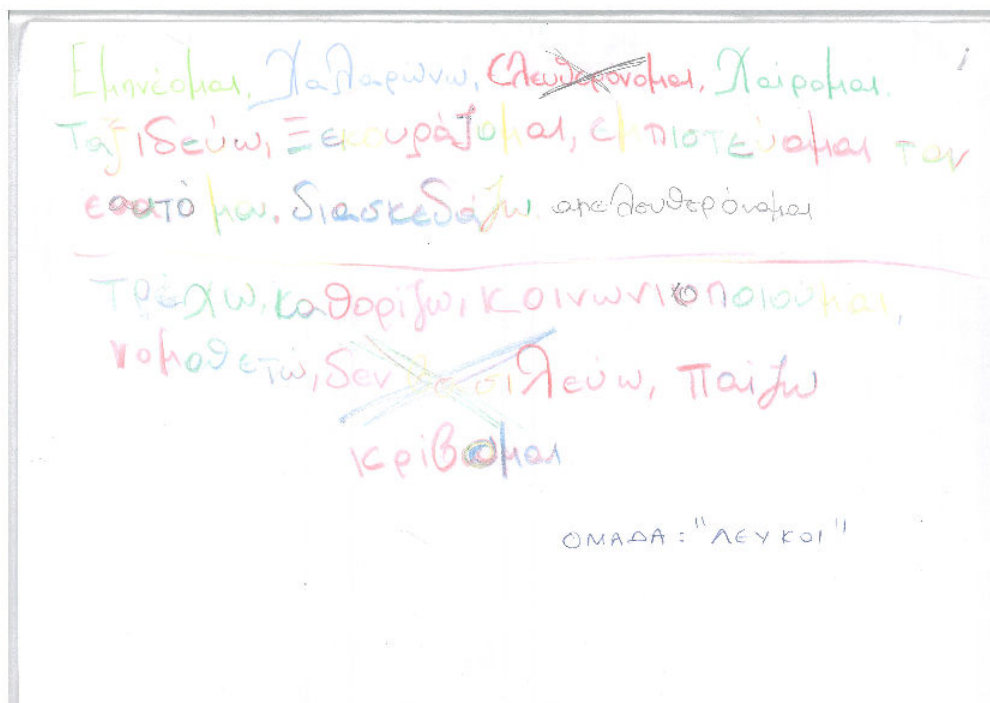

Αφού ολοκληρώθηκε η δραστηριότητα με τα πινέλα, τα παιδιά παρακινήθηκαν να συνθέσουν λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια με τη λέξη «ζωγραφιά», απαντώντας σε ερωτήματα που γράφονται στον πίνακα με τις λέξεις «πού» και «πώς». Παράδειγμα: «Πώς λέγεται αυτός που ζωγραφίζει;» «Πού χρησιμοποιούμε χρώματα;». Ως εμπέδωση για τις οικογένειες λέξεων, οι μαθητές πραγματοποίησαν στη σελίδα 75 του [διδακτικού εγχειριδίου](#) την άσκηση «Παίζω με τις λέξεις».

5η – 8η διδακτική ώρα

«Τι σημαίνει για μένα-για μας ζωγραφίζω-ζωγραφίζουμε»

Οι μαθητές ενθαρρύνθηκαν να σκεφτούν και να καταγράψουν τι σημαίνει για τους ίδιους η ζωγραφική στη ζωή τους με μία λέξη μόνο. Κάποιοι μαθητές οπτικοποίησαν μάλιστα τη σκέψη τους που αρχικά αποτύπωσαν με ένα ουσιαστικό και στη συνέχεια, ακολουθώντας την οδηγία της δασκάλας, μετασχημάτισαν τα ουσιαστικά σε ρήματα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

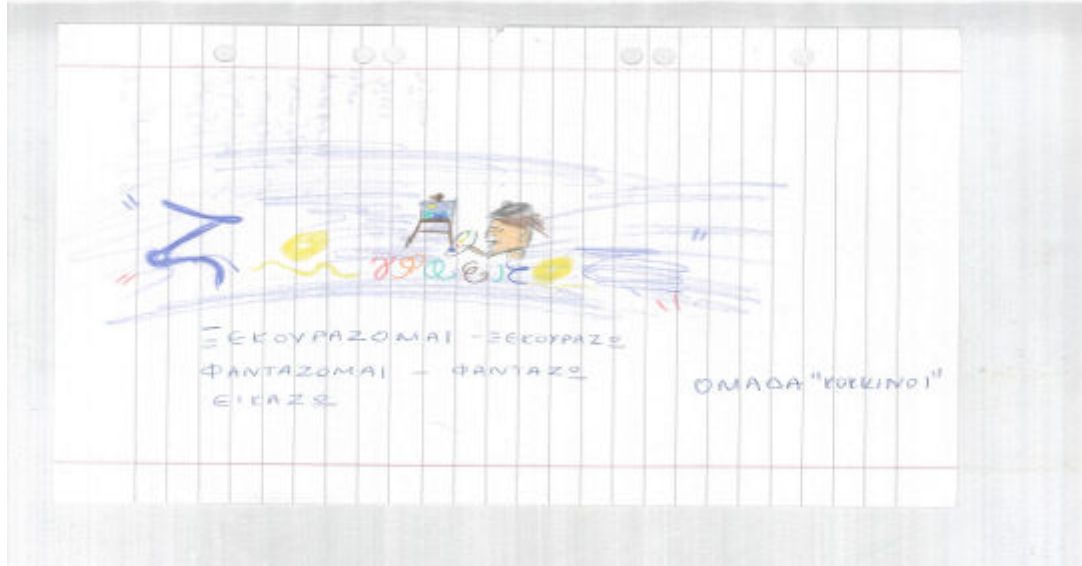

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

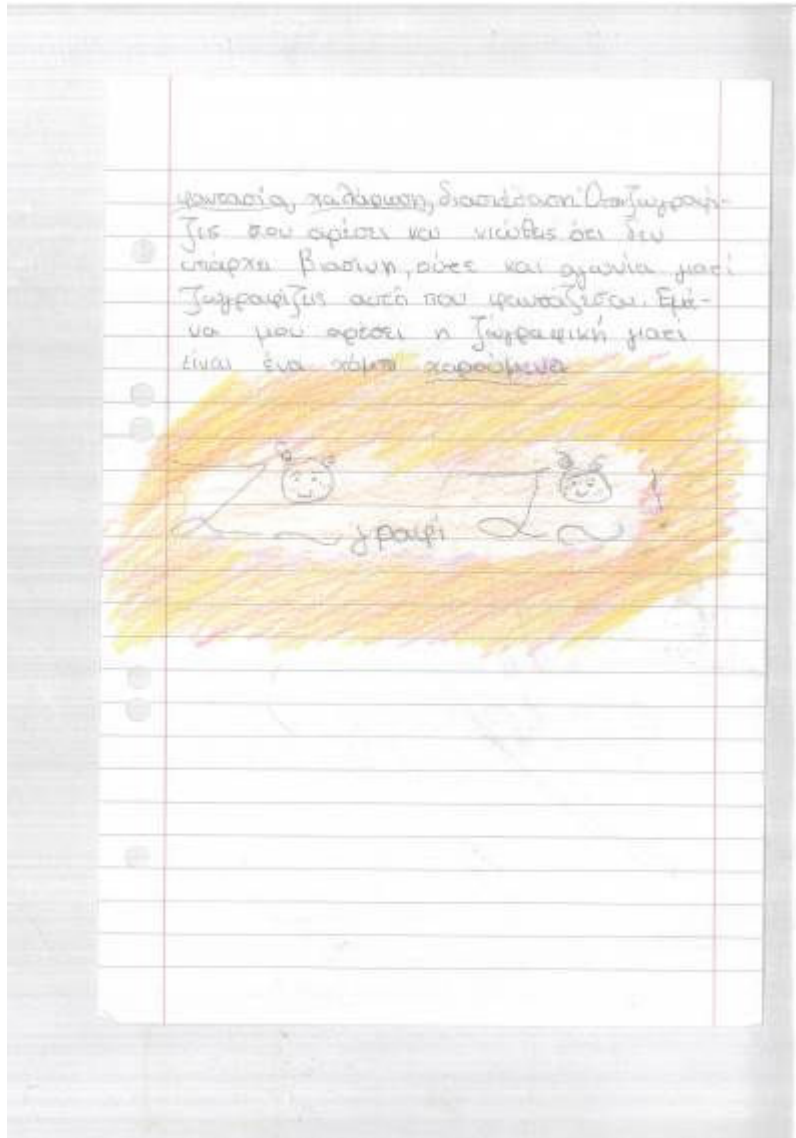
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

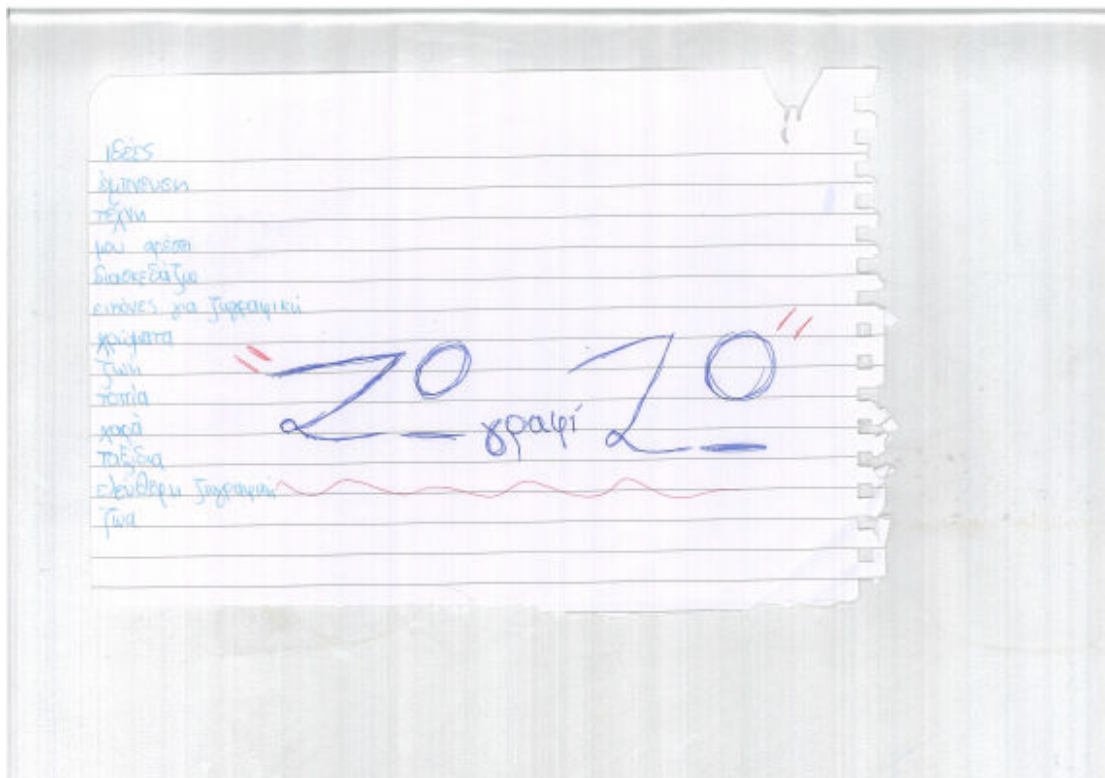

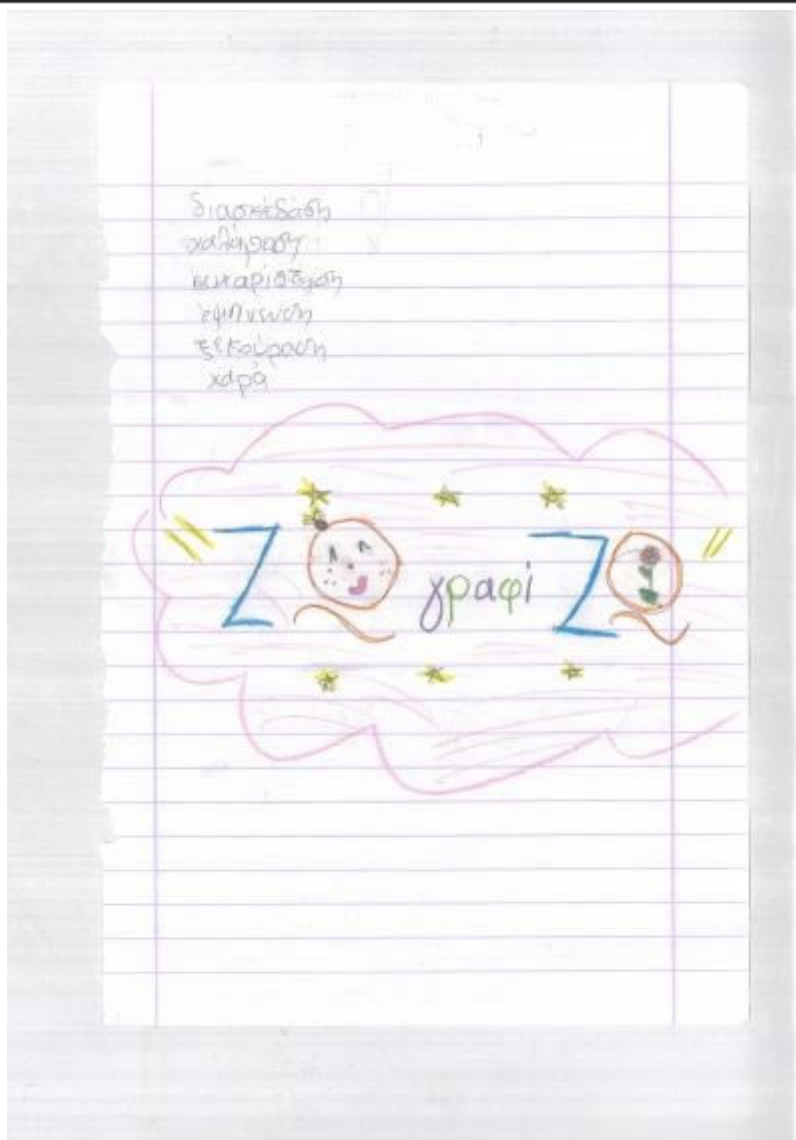
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

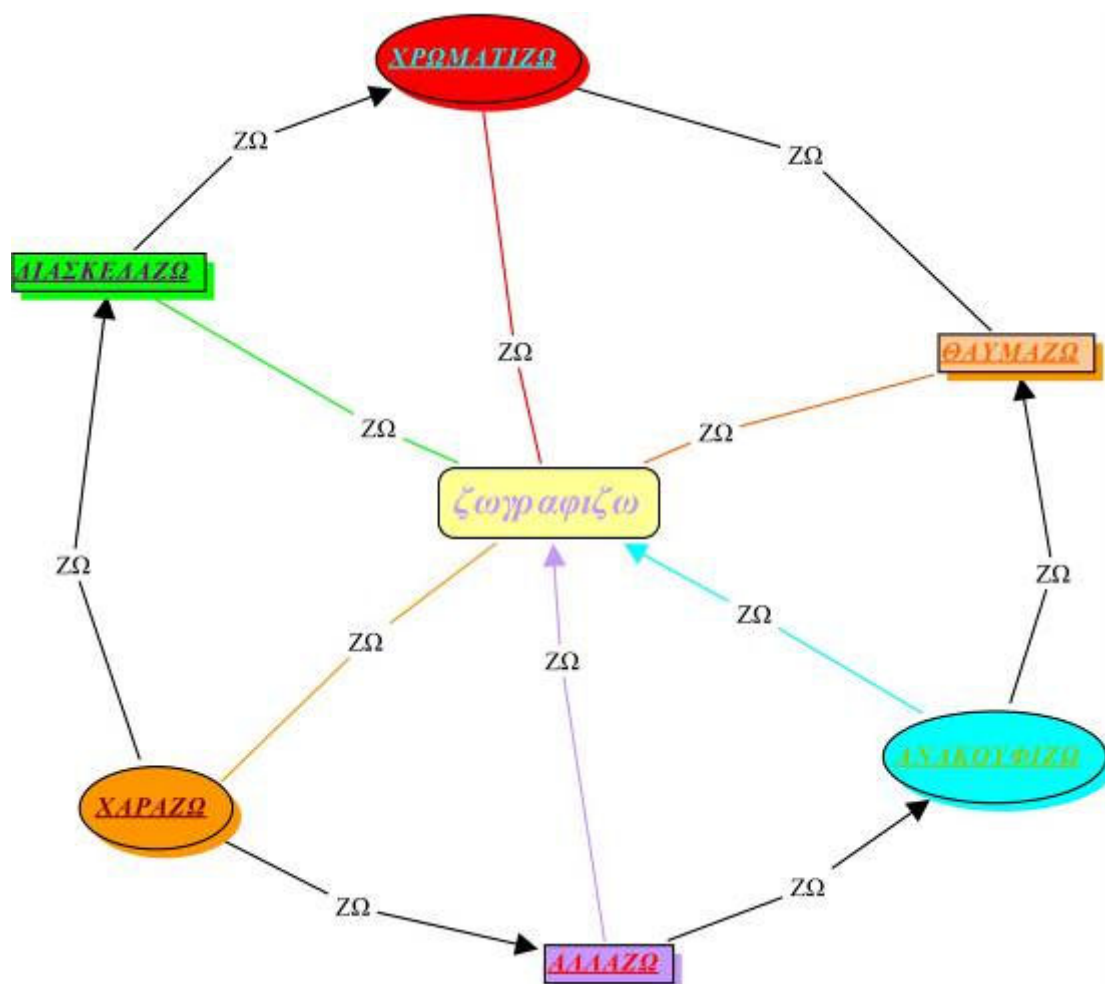

Κάθε μέλος της ομάδας στη συνέχεια κλήθηκε να διατυπώσει σε γραπτό κείμενο με επιχειρήματα γιατί για εκείνον «ζωγραφίζω» σημαίνει π.χ. «σχολιάζω», με βάση την προτεινόμενη δομή της άσκησης 5 στη σ. 74 του [διδακτικού εγχειριδίου](#) της Γλώσσας («Λέω τη γνώμη μου», «Υποστηρίζω τη γνώμη μου με επιχειρήματα, καταλήγω σε ένα συμπέρασμα»).

Αφού κάθε μέλος της ομάδας δημιούργησε το κείμενό του, παρουσιάστηκαν στην ολομέλεια.

Κάθε ομάδα, τέλος, ανέλαβε αξιοποιώντας το λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης Cmaps Tools να δημιουργήσει αυτήν τη φορά έναν εννοιολογικό χάρτη με κεντρική την έννοια «ζωγραφίζω», με συνδέσεις με το ρήμα «ζω» και ρήματα που απέδιδαν τη σημασία της ζωγραφικής στη ζωή τους ([φύλλο δραστηριότητας 1](#)).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

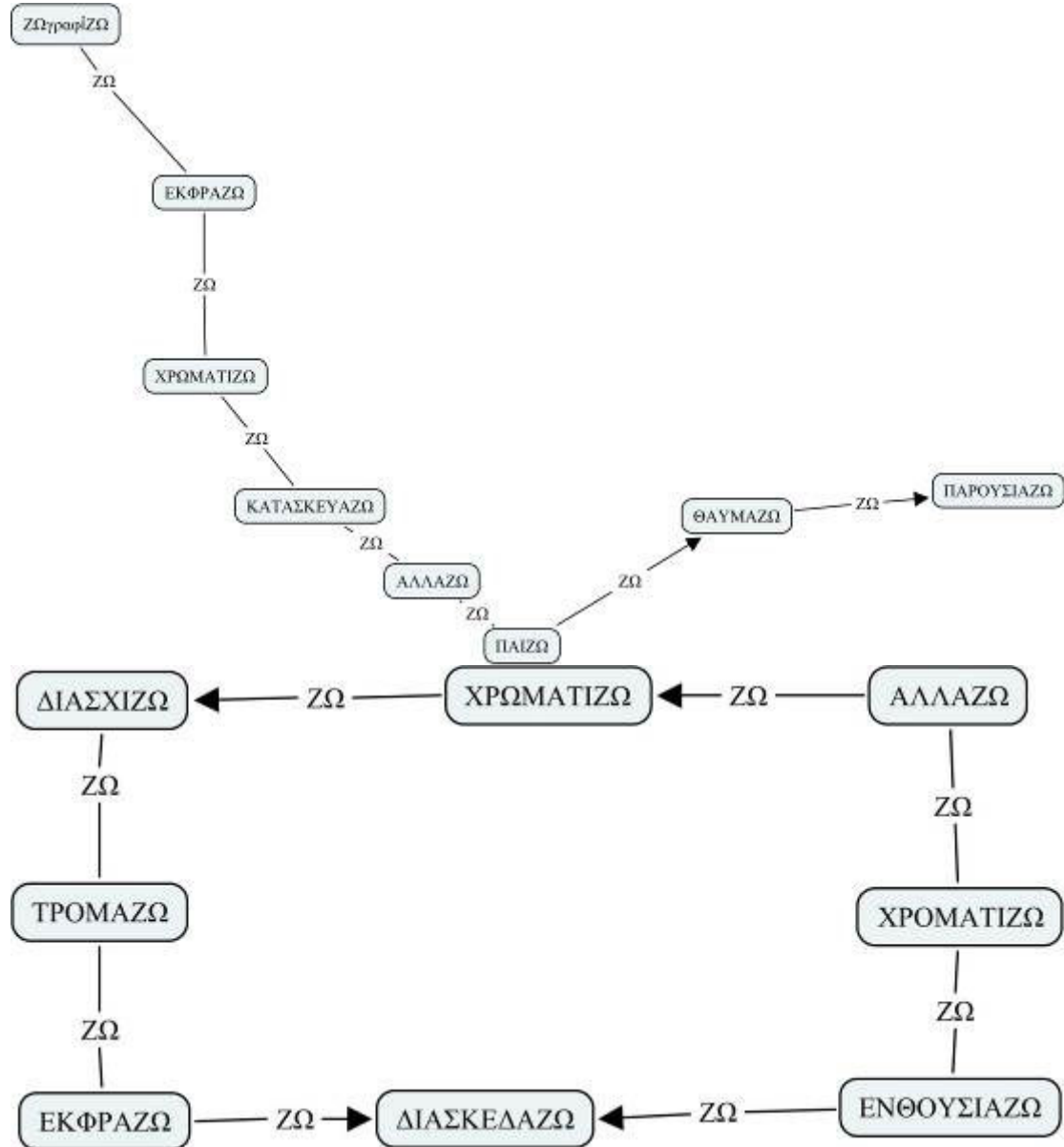
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Α΄

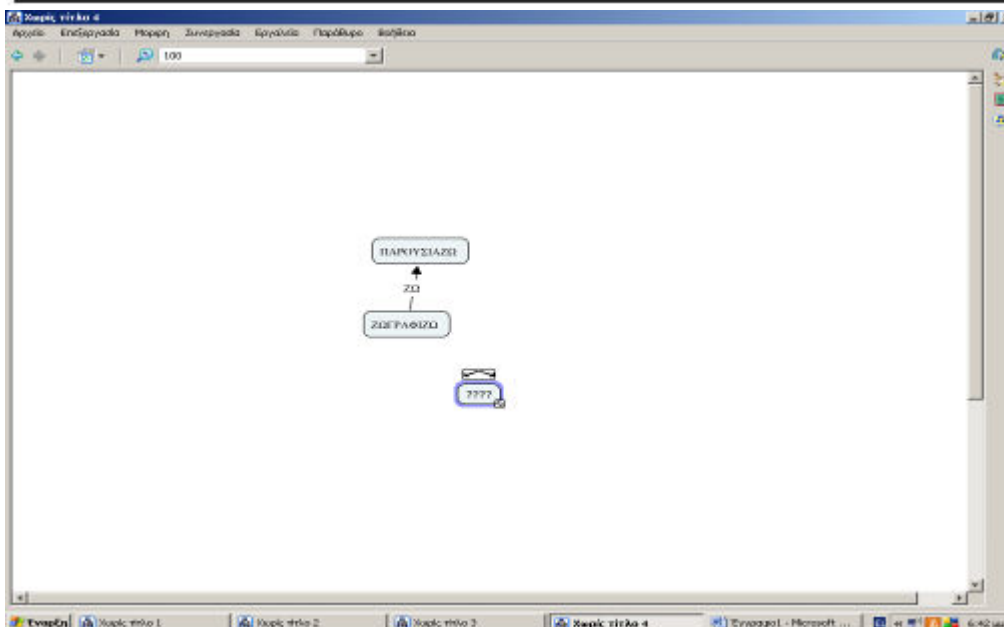
ΣΥΖΗΤΩ ΜΕ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΘΑ ΜΑΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΕΙ ΩΣ ΣΥΝΟΛΟ ΟΝΟΜΑ ΟΜΑΔΑΣ:

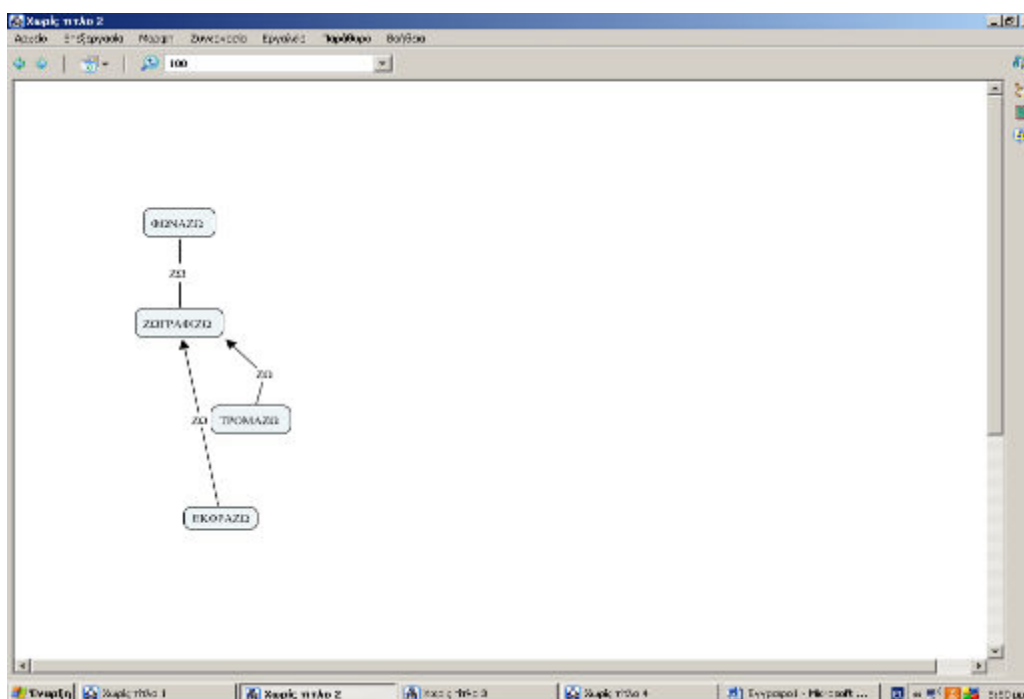
Με διπλό κλικ πατάω στο εικονίδιο CmapTools.Ink στην επιφάνεια εργασίας και ανοίγω το πρόγραμμα

Κάνω κλικ στο αρχείο, στη συνέχεια στην εντολή NEO CMAP και με διπλό κλικ δημιουργώ μέσα στα πλαίσια τα ρήματα που εκφράζουν για μένα τη σημασία της ζωγραφικής στη ζωή μου

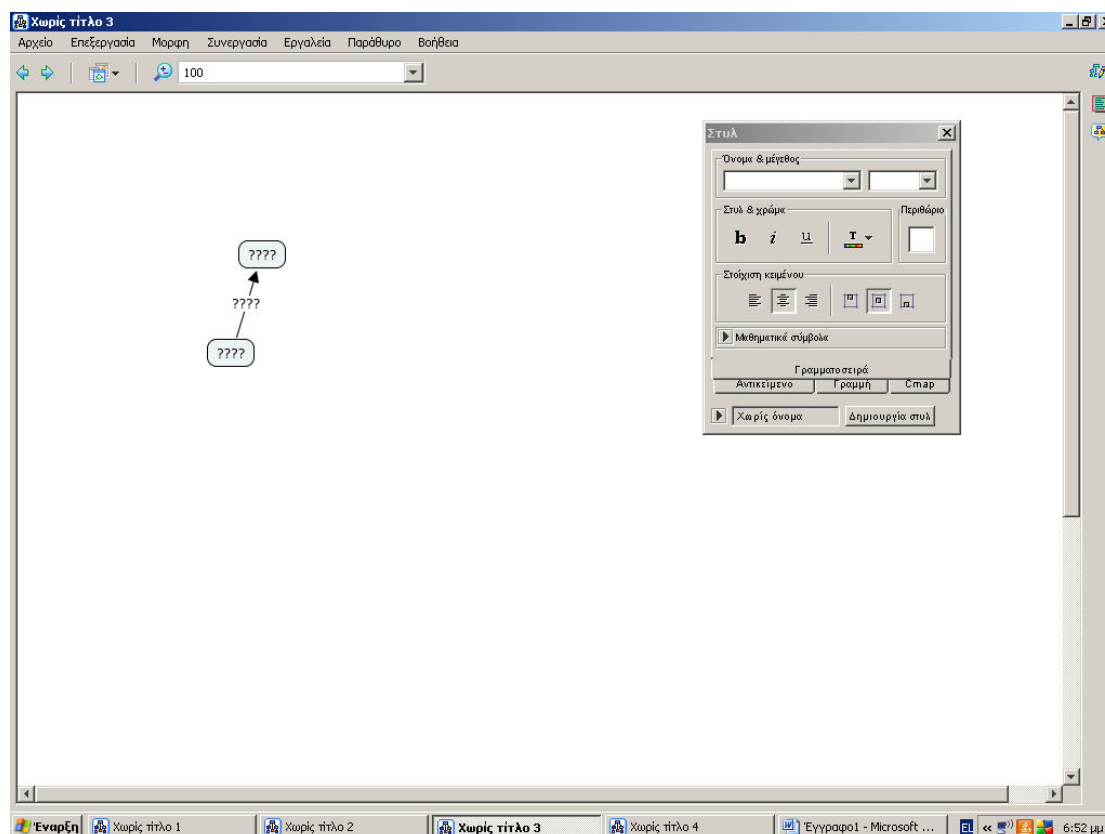
Στη συνέχεια δοκιμάζω να συνδέσω με την κεντρική έννοια ζωγραφίζω και άλλα ρήματα. Απαραίτητη προϋπόθεση να έχουν τη συλλαβή ΖΩ στην αρχή ή το τέλος της λέξης τους. Στη σύνδεση που δημιουργείται γράφω πάντα το ρήμα ΖΩ:

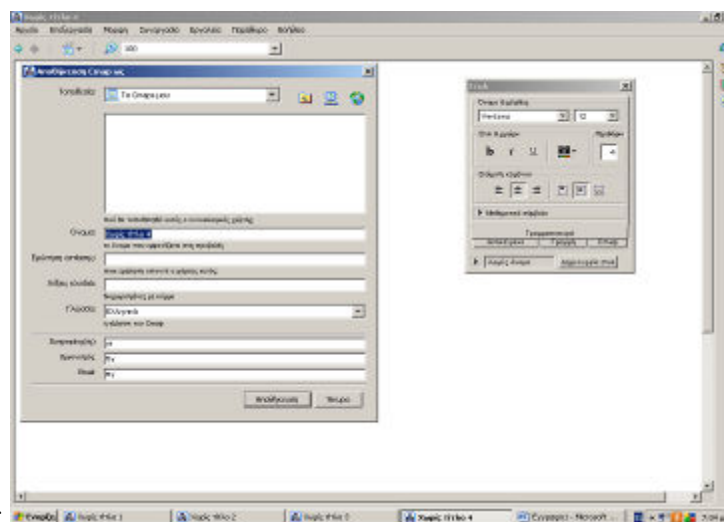
Πατώντας διπλό κλικ στο εικονίδιο ΣΤΥΛ όπου με διάφορες επιλογές μου δίνει τη δυνατότητα να αλλάξω τη μορφή του εννοιολογικού μου χάρτη βάζοντας ΧΡΩΜΑ, διαφορετικό ΣΧΗΜΑ στα πλαίσια ΚΛΠ.

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΟΥ ΔΟΚΙΜΑΖΟΝΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ. ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΗΣΕ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΣΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ ΣΟΥ. ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!!

Μην ξεχάσεις να αποθηκεύσεις τη δουλειά σου χρησιμοποιώντας την εντολή αρχείο -

αποθήκευση ως

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Εκτός από τα ψηφιακά εργαλεία που αξιοποιούνται και περιγράφονται αναλυτικά στη διαδικασία του σεναρίου, είναι δυνατό να αξιοποιηθούν επίσης το εκπαιδευτικό υλικό των Εικαστικών [«Η ματιά των Εικαστικών»](#) του προγράμματος «Μελίνα: Εκπαίδευση και Πολιτισμός», βλ. www.prmelina.gr.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η εφαρμογή του σεναρίου ολοκληρώθηκε με τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών που παρουσιάζονται παραπάνω. Λόγω πίεσης χρόνου για εφαρμογή επόμενου σεναρίου, η δραστηριότητα με το λογισμικό RNA καθώς και η δραστηριότητα αξιολόγησης που προτείνονται στο αρχικό σενάριο δεν πραγματοποιήθηκαν. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι οι μαθητές απόλαυσαν κυρίως το «μαγείρεμα» των χρωμάτων με τα πινέλα και τους πειραματισμούς δημιουργίας νέων χρωμάτων με την ανάμειξη των βασικών. Αξίζει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο σενάριο, όπως και κάθε εκπαιδευτικό σενάριο, δεν μπορεί να τηρήσει απόλυτα τον προβλεπόμενο χρόνο, γιατί απλά οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών είναι ο οδηγός για την υλοποίηση της κάθε δραστηριότητας καθώς και για τις δημιουργικές προεκτάσεις που θα πάρει κάθε φορά. Κάθε μαθητική ομάδα είναι ξεχωριστή, η παιδαγωγική διαδικασία είναι δυναμική αλληλεπίδραση και κάθε εκπαιδευτικός, ακόμη και αν ο ίδιος έχει σχεδιάσει μια δραστηριότητα, είναι σίγουρο ότι ποτέ δεν θα την εφαρμόσει πανομοιότυπα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γραφάκου, Ε. & Β. Λαμπίτση. 2011. Αξιοποίηση των εικαστικών τεχνών στην εκπαίδευση. Στο *Βασικό επιμορφωτικό υλικό. Τόμος Γ΄. «Αξιοποίηση των τεχνών στην εκπαίδευση»*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Ιντζίδης, Ε., Αθ. Παπαδόπουλος, Α. Σιούτης & Αικ. Τικτοπούλου. 2007. *Τα απίθανα μολύβια, Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού. Βιβλίο Δασκάλου. Μεθοδολογικές οδηγίες*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, ΟΕΔΒ.

Kress, G. & T. van Leeuwen. 1996. *Reading images: The grammar of visual design*. Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Routledge.

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης. 2011. *Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό: Τόμος Α΄: Γενικό Μέρος*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης. 2011. *Η αξιοποίηση των τεχνών: Τόμος Γ΄: Γενικό Μέρος*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Μυταρά Χ., Ε. Μωραΐτη & Α. Πλαγιάννη. 2001. *Η ματιά των εικαστικών. Βιβλίο του Δασκάλου*, Πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ: Εκπαίδευση και Πολιτισμός. Γ΄ έκδοση. Αθήνα.

Νέα Πιλοτικά Προγράμματα Σπουδών. χ.χ. Επιστημονικό πεδίο: Τέχνες-Πολιτισμός. <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php>

Παΐζης Ν. 2002. Η πολιτισμική αγωγή στο πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ. Στο *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη μουσειακή αγωγή*, επιμ. Γ. Κόκκινος & Ε. Αλεξάκη. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Φέρμελη Γ., Μ. Ρουσσομουστακάκη-Θεοδωράκη, Κλ. Χατζηκώστα & Μ. Γκαϊτίλιχ. 2009. *Οδηγός ανάπτυξης διαθεματικών δραστηριοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ-ΠΙ, ΟΕΔΒ.

Δικτυογραφία [τελευταία επίσκεψη 6/12/2012]

Πρόγραμμα Μελίνα: Εκπαίδευση και Πολιτισμός. www.prmelina.gr

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης. www.epimorfosi.edu.gr

Πολιτισμός και Τέχνες στην Εκπαίδευση. <http://blogs.sch.gr/varvan/>

Μαθήματα Ζωγραφικής.

<http://theartlessons.wordpress.com/2012/05/09/%CF%87%CF%81%CF%89%CE%B%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%BF%CF%82/>